

אדית כהן ג'ור

יקום מחוץ לזמן

הררי אדם, שמים כים ובין לבין תנועות הצבע שהופכת חומר לרוח. "יקום מחוץ לזמן" כתב מיטל בנר על עבודותיה של כהן ג'ור "המותיר רבות להרהור ולהתבוננות". אכן סוג של מדיטציה, ריטואל רוחני המזמין את הצופה להתבונן ולחלום. כהן ג'ור היא ציירת אשר מייצרת בעבודותיה מקום אחר, מקום משלו, מקום משלה. אכן הציור הוא "יקום מחוץ לזמן" ובה בשעה, אפשר לזהות אותה כציירת אשר גם היא נעה מחוץ לזמן ומייצרת זמן חדש. כציירת מיומנת, פעילה, אשר רכשה השכלה בתחום האמנות, מציגה בארץ ובעולם, ערה למתרחש, היא קשובה בראש ובראשונה לקול הפנימי שלה. זה שתובע ממנה להיות האדם והציירת שהיא רוצה ונועדה להיות. היא אינה קורצת לשום זרם כדי להשתייך אליו, אינה מתחנפת לצופה, למבקר, וגם לא לרוחות הזמן. אדית כהן ג'ור ותיקה מעמיקה את שפת הציור שלה, מבססת אותה, ומציגה גוף עבודות שבהם טבע האדם הוא טבע הנוף וטבע הנוף הוא טבע האדם.

הציור של כהן ג'ור לא רק שהוא מייצר סדר בכאוס, הוא משתמש בכאוס כדי ליצור סדר חדש, אולי סדר עולמי חדש בהנחה שכל ציור מציוריה הוא עולם, כהן ג'ור מתחבת עם תולדות האמנות, עם יוצרים ועם סגנונות מבלי להתכופף ומבלי לבטל את עצמה. דרך עבודותיה היא מצדיעה בדרכה לזרמים שונים באמנות, ומהלכת על קו התפר שבין הפשטה להנכחה, בין מציאות נתפסת למציאות נמוגה, בין ריאליזם - לקוביזם - לאקספרסיוניזם - ואימפרסיוניזם. ניתן לראות שכל אלה זרמים שמוכרים לה, היא מאפשרת להם לחדור באופן מרומז אל תוך מצע הציור שלה, ושם עושה אתם ועושה בהם, כבתוך שלה.

הדימויים לקוחים מתוך העולם, ודמויות אדם מפוזרים בין דימויי נוף, כמו מייצרים מרחבי קיום חדשים ואחרים, מוכרים ושונים. בני אדם מקובצים יחד, צפופים, מחוברים, בחלקים שונים של מצע הציור מתמזגים אלה באלה ובסביבה שהציירת מייצרת בעבורם. הם עולים ומזכירים חזון מקראי של עליה לשמיים, הם מתפרסים לכיווני רוחב, כמו מקצה עולם ועד קצהו, הם רכונים זה אל זה, הם בולטים וגם נמוגים.

ציור במיטבו, אשר שואב מתוך המציאות, אוסף ממנה נתונים ומקנה מציאות חדשה, מציאות אחרת, אשר מה שהופך אותה לנוכחת הם המילים של שפת הציור - הקו, המבנה, הצבע, השקיפות, האטימות,

המרחב, המשקל - שפה שמסוגלת לייצר עושר אינסופי במעט מאד מילים בסיסיות. העולם בעבורה הוא מאגר של נתונים, אותם היא יכולה בממלכת הציור שלה, לבחון מחדש, ללוש, לערבב וליצור עולם חדש. שארל בודלר אומר שהעולם הנראה לעין אינו אלא מאגר של מראות וסמנים שלהם יעניק הדמיון מקום וערך יחסיים: ומסביר דבריו באומר, שזהו מעין מאכל שיש לעכל ולהביא בו תמורה. בודלר קורא לדמיון להיות זה שידע לעשות "מטעמים" ממאגר המראות והסימנים הקיימים בעולם. כהן ג'ור, ניחנה באותו 'דמיון אוניברסלי' שאליו קורא בודלר את הציירים. דמיון המאגד בתוכו את כל כישורי הנפש.

התחדשות, הגשמה, סוד, שלמות, קרן אור והכרת תודה הם חלק משמות הציורים ואלה מחזקים את מה שניבט מתוך הציור, ואשר מציג דוגמא מופתית למעשה הקסמים של הפיכת החומר לרוח. הציורים שקופים למראה ולקריאה ויחד עם זאת נושאים עמם סוד. תמונה טובה, אומר בודלר, נאמנה ושקולה לחלום שיילד אותה, חייבת להיווצר כעולם. זה היקום שכהן ג'ור מייצרת בכל ציור לעצמו ובכל מקבץ ציוריה גם יחד, כפי שמציין בנר "כל אחת מעבודותיה היא פרטיטורה של פיסת חיים". תמונותיה המנוהלות בהרמוניה, מורכבות מסדרת תמונות זו על גבי זו, כשכל רובר נוסף מעניק לחלום יתר ממשות ומעלהו בדרגה.

דמות האדם או דמויות האדם, מופיעות בכל עבודה. בתוך הנוכחות המסיבית של המון אדם בתוך סביבה, אינך מבחין אם הסביבה היא המקיפה את האדם או שמא להיפך. כמו אומרת אדם ועולם חד המה. חוקרי אמנות מצביעים על התופעה הפרדוכסלית בה לגוף האנושי תפקיד כפול - הוא שותף בתהליך התפיסה, והוא גם האובייקט הנתפס בתהליך הזה. לכך מצטרפת כפילות נוספת בעלת משמעות מיידית: הגוף האנושי הוא חלק מן הטבע, אך יחד עם זאת, הגוף משמש כמוקד המקרין רגשות וייחודיות. נראה שבציוריה של ג'ור נוצרת הרמוניה המגשרת גם על דילמה זו. אלה כעומדים בפני עצמם מציגים שלמות שנגזרת מתוך ההוויה הפנימית שלהם.

שמות הציורים (אשר הוזכרו למעלה) כמו גם הנראות שלהם מובילים לסוג של תהייה, ריכוז, רווחה אסתטית ושקט "פעמים נרצה לחדור על מעמקי התמונה, חדירה אין סופית אל הלא מוכר, ואף- על - פי- כן זו תהיה הליכה שאין בה חרדה" כותב אלי על אדית.

ד"ר נורית צדרכובים

